EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 24.10.2017
COM(2017) 623 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU, ODBORU REGIJ IN EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI

Trdnejše in prenovljeno strateško partnerstvo z najbolj oddaljenimi regijami EU

{SWD(2017) 349 final}

1. UVOD

Devet najbolj oddaljenih regij – Guadeloupe, Francoska Gvajana, Martinik, Mayotte, Reunion in Saint-Martin (Francija), Kanarski otoki (Španija), Azori in Madeira (Portugalska) – je **izredno bogastvo Evropske unije** (EU), saj jo bogatijo z gospodarskega, kulturnega in geografskega vidika. EU omogočajo strateški dostop do morij in ji zagotavljajo edinstvene naravne vire, saj predstavljajo 80 % njene biotske raznovrstnosti.

Vendar so njihova odročnost, majhnost, občutljivost na podnebne spremembe in večinoma otoška lega[1] **izziv** za njihov razvoj in ovirajo njihovo vključevanje na notranji trg.

Poseben položaj najbolj oddaljenih regij je od leta 1999 priznan v Pogodbah EU, od leta 2009 pa so v skladu s členom 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) upravičene do posebnih ukrepov na področju ključnih politik EU, kot so kmetijstvo, kohezija in konkurenca.

V obdobju 2014–2020 se iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter posebnega programa za kmetijske ukrepe (uredba o programih POSEI)[2] **najbolj oddaljenim regijam** zagotavljajo sredstva v višini skoraj **13,3 milijarde EUR**, ki so pomemben vir naložb in ustvarjanja delovnih mest. To vključuje dve posebni dodelitvi sredstev na področju regionalnega razvoja in ribištva za nadomestilo dodatnih stroškov, ki jih imajo te regije zaradi svojega posebnega položaja[3].

Za najbolj oddaljene regije se poleg tega uporabljajo posebna pravila na področjih, kot je državna pomoč[4], in sicer v zvezi s pomočjo za tekoče poslovanje in pomočjo za naložbe, pa tudi na področju obdavčenja in carin, da bi se povečala njihova konkurenčnost. **Znatna javna podpora EU** prispeva k razvoju infrastrukture, zagotavljanju storitev za prebivalstvo, ustvarjanju delovnih mest, naložbam v izobraževanje ter znanja in spretnosti ter večji konkurenčnosti podjetij. Poleg tega pomaga pri krepitvi kmetijskih dejavnosti in večanju njihove raznolikosti ter pri ohranjanju okolja in obravnavanju podnebnih sprememb. V priloženem delovnem dokumentu služb Komisije je pregled izvajanja ukrepov, predlaganih v strategiji iz leta 2012, navedene pa so tudi podrobne informacije o družbeno-gospodarskem položaju najbolj oddaljenih regij.

Najbolj oddaljene regije se kljub napredku, ki so ga dosegle v zadnjih letih, še vedno srečujejo z resnimi izzivi, ki jih še dodatno povečujejo globalizacija in podnebne spremembe. Njihov **razvoj je nestabilen**. V večini od njih so potrebne naložbe v osnovno infrastrukturo, kot so ceste ter objekti za gospodarjenje z vodo in ravnanje z odpadki, njihovo gospodarstvo pa je odvisno od omejenega števila gospodarskih sektorjev[5]. Težave teh regij vključno z odročnostjo ustvarjajo dodatne stroške za njihova podjetja, zlasti mala in srednja podjetja (MSP), kar ovira njihovo polno udeležbo na enotnem trgu.

---

1 Vse najbolj oddaljene regije razen Francoske Gvajane so otoki.

2 „Programme d'Options Spécifiques à l'Éloignement et Insularité" – POSEI (program posebnih možnosti za oddaljene in otoške regije) – Uredba (EU) št. 228/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 247/2006 (UL L 78, 20.3.2013, str. 23).

3 Najbolj oddaljene regije so upravičene do posebne dodatne dodelitve sredstev v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in sistema nadomestil v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

4 V skladu s členom 107(3)(a) PDEU. Pri reformi državne pomoči iz leta 2014 in nedavni reformi uredbe o splošnih skupinskih izjemah se je upošteval položaj najbolj oddaljenih regij. Za te regije se bodo zdaj v vseh sektorjih poleg drugih posebnih programov pomoči uporabljala pravila o izjemah v zvezi s pomočjo za tekoče poslovanje in pomočjo za naložbe.

5 Kmetijstvo in ribištvo h gospodarstvu najbolj oddaljenih regij prispevata več kot dvakrat več, kot je povprečje EU. Predstavljata namreč 3,8 % rasti dodane vrednosti v teh regijah v primerjavi z 1,6 % na ravni EU.

Spremembe političnih, gospodarskih in družbenih razmer v najbolj oddaljenih regijah v zadnjih letih so zaskrbljujoče: zviševanje stopnje brezposelnosti, zlasti med mladimi, ter naraščanje nedovoljenih migracij in socialnih kriz v nekaterih od njih. V teh regijah je brezposelnih od 40 % do 55 % mladih. Razlike v stopnji razvoja, blaginji ter gospodarskih in družbenih priložnostih med nekaterimi od teh regij in celinsko Evropo ostajajo kritične. Razdejanje, ki so ga septembra 2017 povzročili orkani, zlasti na Saint-Martinu, je prineslo nova spoznanja o **ranljivosti** teh ozemelj, saj bodo skrajne vremenske razmere v prihodnosti najverjetneje še pogostejše.

Jasno je, da je **treba okrepiti prizadevanja** in najbolj oddaljenim regijam omogočiti, da v celoti izkoristijo prednosti članstva v EU in globalizacijo. Potreben je trdnejši in bolj prilagojen pristop, da se oblikuje okvir, ki jim bo omogočal razvoj, in da se njihovim državljanom zagotovijo enake možnosti. Čeprav se najbolj oddaljene regije srečujejo z nekaterimi skupnimi izzivi, se med seboj razlikujejo, vsaka pa ima svoje posebne potrebe. Zato je treba to upoštevati v odzivih politike.

Prav tako **vseh rešitev za izzive najbolj oddaljenih regij ni mogoče najti pri EU**. Za gospodarski in družbeni razvoj svojih najbolj oddaljenih regij, zlasti na ključnih področjih, kot sta zdravstvo in izobraževanje, so najprej in zlasti odgovorne države članice. Najbolj oddaljene regije bi si morale same dodatno prizadevati za izkoriščanje svojega notranjega potenciala za rast, hkrati pa bi morala EU zagotoviti okvir, ki bo bolje omogočal kar največji učinek teh prizadevanj, in še naprej upoštevati interese najbolj oddaljenih regij na področjih pristojnosti EU, kot je trgovina.

V tem sporočilu je predstavljen **nov pristop Komisije k spodbujanju razvoja** najbolj oddaljenih regij s čim večjim izkoriščanjem njihovih prednosti in priložnosti, ki jih ponujajo novi nosilci rasti in ustvarjanja delovnih mest. Ta pristop zajema zlasti večje priznavanje njihovih posebnosti in potreb ter konkretne in usklajene ukrepe, ki jih je treba sprejeti na ravni EU in nacionalni ravni kot tudi na ravni samih najbolj oddaljenih regij (podroben seznam ukrepov je v Prilogi). Prav tako vključuje **trdnejše partnerstvo** med državami članicami, njihovimi najbolj oddaljenimi regijami in institucijami EU.

Ta **novi pristop** temelji na spoznanjih, pridobljenih pri izvajanju prejšnje strategije[6], in obsežnih izmenjavah mnenj s predstavniki najbolj oddaljenih regij, vključno na četrtem forumu najbolj oddaljenih regij, ki je potekal 30. in 31. marca 2017 v Bruslju. Upošteva tudi predloge, ki so jih te regije predložile predsedniku Komisije, ter prispevke Evropskega parlamenta[7] in držav članic.

Pri pobudah, ki bodo imele proračunske posledice, bodo ustrezno upoštevani letni proračunski postopki, te pobude pa ne morejo prejudicirati naslednjega večletnega finančnega okvira za obdobje po letu 2020.

Novo upravljanje, ki temelji na trdnem partnerstvu

Čeprav so najbolj oddaljene regije del EU in njenega enotnega trga, se razlikujejo s številnih vidikov. Komisija bo v okviru svojega novega proaktivnega pristopa bolj upoštevala njihove potrebe in **spodbujala politike EU, ki so bolj prilagojene njihovemu položaju**, in sicer z zagotavljanjem, da se njihove posebnosti dosledno upoštevajo pri njenih pobudah, kadar je to primerno.

To vključuje **prilagoditev politik EU njihovim okoliščinam**, čemur so namenjeni številni ukrepi iz tega sporočila, brez ogrožanja skladnosti pravnega reda Unije. Vzpostaviti je treba ravnovesje med obravnavanjem najbolj oddaljenih regij kot evropskih regij z vsemi pravicami in obveznostmi, ki so s tem povezane, ter proaktivnim priznavanjem njihovih posebnih geopolitičnih in gospodarskih razmer.

---

[6] COM(2012) 287 final z dne 20. junija 2012.

[7] Resolucija Evropskega parlamenta z dne 6. julija 2017 (2013/2178(INI)), poročevalec: Younous Omarjee; Resolucija Evropskega parlamenta z dne 27. aprila 2017 (2016/2016(INI)), poročevalka: Ulrike Rodust.

Pri tem pristopu se upošteva **sodba Sodišča** iz decembra 2015[8], v kateri je pojasnjeno področje uporabe člena 349 PDEU.

Komisija bo v skladu s svojimi smernicami za boljše pravno urejanje[9] in zlasti postopki o teritorialnih učinkih ocenila morebitne bistvene učinke na najbolj oddaljene regije, ki se bodo upoštevali pri oblikovanju politik in po potrebi primernih blažilnih ukrepov. Opredelitev in analiza takih učinkov ter ocena učinkov veljavne zakonodaje na najbolj oddaljene regije sta odvisna od zanesljivih podatkov. Zato se spodbuja sodelovanje tistih zainteresiranih strani, ki so najbolje obveščene o posebnih razmerah v najbolj oddaljenih regijah.

Eurostat in nacionalni statistični uradi so tako pozvani, da med sabo sodelujejo, da bi izboljšali **zanesljivost svojih podatkov** in izpopolnili statistične podatke, ki trenutno ne odražajo v celoti posebnosti najbolj oddaljenih regij, zaradi česar obstaja tveganje pristranskosti rezultatov. Komisija prav tako spodbuja zainteresirane strani k sodelovanju v njenih mehanizmih posvetovanj in povratnih informacij, da bi lahko izrazile mnenja in zagotovile dokaze o učinku na najbolj oddaljene regije.

Ocenjevanje učinka na te regije je zlasti pomembno, kadar EU sklepa in pregleduje **mednarodne sporazume**. Interesi najbolj oddaljenih regij so morda posebej izpostavljeni pri nekaterih trgovinskih sporazumih in sporazumih o ribolovu. Zato je ključnega pomena, da se zagotovi neprekinjen ozaveščen dialog in izmenjava informacij med Komisijo, državami članicami in temi regijami v vseh fazah pogajanj. Najbolj oddaljene regije so pozvane, da izrazijo svoje interese in posebne pomisleke z uporabo vseh razpoložljivih orodij, kot so posvetovanja v okviru ocen učinka za začetek pogajanj o trgovinskih sporazumih in ocen učinka na trajnostni razvoj, ki se izvajajo med pogajanji.

Poleg obstoječih orodij za izražanje interesa regij bo Komisija zagotovila ***ad hoc* platformo, ki bo spodbujala** izmenjavo mnenj z najbolj oddaljenimi regijami in ustreznimi zainteresiranimi stranmi v vseh fazah oblikovanja in izvajanja politik EU. Platforma naj bi v primeru posebnih težav Komisiji omogočala oblikovanje pobud, ki bolje izkoriščajo prednosti teh regij in zagotavljajo odgovore na njihove pomisleke. Pomagala naj bi ji tudi pri pregledu učinkovitosti ustreznih politik EU v praksi in opredelitvi priložnosti za rast. Platforma bo združevala Komisijo, nacionalne organe in organe najbolj oddaljenih regij pa tudi druge ustrezne akterje.

Komisija bo poleg široke platforme, ki bo združevala vse najbolj oddaljene regije, sprejela tudi ukrepe v podporo posameznim regijam, ki imajo posebne pomisleke. Če bo najbolj oddaljena regija opredelila tak pomislek, ki zahteva skupno ukrepanje ustreznih zainteresiranih strani, bo Komisija po potrebi ustanovila **namensko projektno skupino** za obravnavanje zadevnega pomisleka in pomagala s sprejetjem ustreznih ukrepov.

Komisija bo:

- **vzpostavila *ad hoc* platformo za izmenjavo mnenj o interesih in pomislekih najbolj oddaljenih regij**, ki bo povezala Komisijo, nacionalne organe in organe najbolj oddaljenih regij ter druge ustrezne akterje;
- po potrebi **ustanovila namenske projektne skupine** za obravnavanje posebnih potreb posameznih najbolj oddaljenih regij;
- zagotavljala, da se pri ocenah učinka in vrednotenju politik ustrezno upoštevajo **pomisleki in interesi najbolj oddaljenih regij**;

[8] Sodba Sodišča v zadevi C-132/14 z dne 15. decembra 2015.

[9] https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sl.

– v okviru trgovinskih sporazumov s tretjimi državami posebno pozornost še naprej namenjala občutljivim proizvodom iz najbolj oddaljenih regij; sodelovala z državami članicami, da bi bile najbolj oddaljene regije bolj vključene v pogajanja v zvezi z **ribištvom**.

2. IZKORIŠČANJE PREDNOSTI NAJBOLJ ODDALJENIH REGIJ

Najbolj oddaljene regije imajo **edinstvene prednosti**, ki bi jih lahko bolje izkoristile za najnovejše raziskave in inovacije na področjih, kot so biogospodarstvo[10] ali podnebne spremembe, vključno z ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov s preskušanjem rešitev za nizkoogljični promet in energetsko učinkovitost. Njihove naravne prednosti so zlasti:

- velika **biotska raznovrstnost** – varovalo pred viharnimi plimami in poplavami, podlaga za ključne gospodarske sektorje, vključno s turizmom, ribištvom, gozdarstvom in kmetijstvom, ter za rastoče sektorje, kot so ekološki naravni proizvodi, biomedicina in kozmetični izdelki;
- pomembne **izključne ekonomske cone**, ki ponujajo priložnosti za razvoj modrega gospodarstva in zaradi katerih so te regije pomembni akterji pri mednarodnem upravljanju oceanov;
- **lega in podnebje**, primerna za dejavnosti na področju vesolja in astrofizike;
- **bližina trgov tretjih držav**, ki olajšuje izmenjave, vključno s trgovino in naložbami.

Poleg tega imajo najbolj oddaljene regije izjemne **družbene prednosti**: bogato **kulturno dediščino**, zaradi katere so, poleg biotske raznovrstnosti in naravne krajine, priljubljene pri turistih, **evropsko strokovno znanje**, ki je trdna podlaga za njihova podjetja, in **kakovostno izobraževanje**.

Te prednosti bi bilo treba bolje izkoriščati za ustvarjanje delovnih mest in poslovnih priložnosti. Najbolj oddaljene regije bi morale svoja prizadevanja osredotočiti na področja, na katerih imajo **konkurenčno prednost**, ki so opredeljena v njihovih **strategijah pametne specializacije**, ter na tradicionalne dejavnosti, ki so pomembne za ustvarjanje delovnih mest. Komisija najbolj oddaljene regije spodbuja, naj proučijo ustrezno kombinacijo financiranja za nepovratna sredstva in finančne instrumente, ki bo združevala različne nacionalne, regionalne in evropske vire financiranja.

Da bi najbolj oddaljene regije lahko ovrednotile svoje prednosti in optimizirale svoj razvoj z novimi priložnostmi, bi morale čim bolj izkoristiti razpoložljivo finančno podporo, vključno z **Evropskim skladom za strateške naložbe**. Poleg tega bi morale kar najbolje izkoristiti možnosti, ki jih nudita Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe in Evropski portal naložbenih projektov.

Komisija bo:

– s skupino Evropske investicijske banke uvedla **namensko pobudo** za najbolj oddaljene regije, vključno s svetovalno podporo Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe, da bi se povečal njihov dostop do Evropskega sklada za strateške naložbe.

[10] V skladu s strategijo za biogospodarstvo v EU (COM(2012) 60 z dne 13. februarja 2012).

Modro gospodarstvo

Trajnostno **modro gospodarstvo** bi moralo prispevati k družbeno-gospodarskemu razvoju vseh najbolj oddaljenih regij. Trenutno napredek na tem področju ni enakomeren. Čeprav se intenzivnost dejavnosti med regijami razlikuje, pa so vzorci rasti in pomanjkljivosti podobni. Tradicionalni morski in pomorski sektorji, kot so ribištvo[11], ladijski prevoz, obalni turizem in turistična križarjenja, zagotavljajo delovna mesta za lokalno prebivalstvo, medtem ko so novi sektorji, kot so morska energija iz obnovljivih virov, akvakultura in modra biotehnologija, še vedno nezadostno razviti.

Za razvoj modrega gospodarstva bodo potrebni **strateško načrtovanje in naložbe**. Ribištvo bi se lahko na primer upravljalo tako, da bi se povečal prihodek lokalnih ribičev, hkrati pa bi se viri izkoriščali trajnostno. Večje turistične tokove bi lahko spremljali ukrepi za varčevanje z vodo in razvoj obratov za razsoljevanje, ki bi se napajali iz obnovljivih virov energije, da bi se zadovoljilo naraščajoče povpraševanje po vodi[12]. Morske vire bi bilo treba uporabljati za razvoj modre biotehnologije zunaj sedanjih nišnih trgov; zlasti bi bilo treba nadalje razširiti projekte, pri katerih se uporabljajo alge za proizvodnjo kozmetičnih izdelkov, živil ali biogoriv.

Najbolj oddaljene regije bi morale pripraviti **strategije za modro gospodarstvo** za izboljšanje sinergij med javnimi politikami in naložbami ter olajšati dostop do financiranja malim gospodarskim subjektom z mikrokrediti in finančnimi instrumenti (kot so posojila in jamstveni skladi).

Države članice bi morale okrepiti zbiranje znanstvenih podatkov ter podporo za **ribištvo** in morske raziskave, sprejeti ukrepe za upravljanje ribištva in proučiti, kjer je to izvedljivo, možnost omejitve ribolova v območju 100 milj na plovila, registrirana v najbolj oddaljenih regijah[13]. Okrepiti bi morale tudi svoja prizadevanja na področju boja proti nezakonitemu ribolovu. Komisija bo to vprašanje uvrstila na dnevni red pogajanj o ustreznih sporazumih o sodelovanju in gospodarskih sporazumih s tretjimi državami.

Komisija bo:

- proučila potrebe po posebnih ukrepih (vključno s sistemom nadomestil) za najbolj oddaljene regije v okviru novih programov EU za podporo **trajnostnemu razvoju ribištva** in drugih **sektorjev modrega gospodarstva**[14];
- v zvezi z **zmogljivostjo flot** do konca leta 2018 ocenila sedanji sistem „vstopa/izstopa“[15] in po potrebi predlagala spremembe;
- upoštevala posebne potrebe najbolj oddaljenih regij pri objavi razpisov za zbiranje predlogov za **podporo modremu gospodarstvu** v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo;
- proučila možnosti, da se dovoli dodelitev **državne pomoči za gradnjo novih plovil** v najbolj oddaljenih regijah na podlagi pogojev, ki zagotavljajo trajnostno ribištvo.

---

[11] Najbolj oddaljene regije imajo večinoma plovila za mali ribolov, vendar so v teh regijah tudi flote za industrijski ribolov in ribolov v oddaljenih vodah, ki dobavljajo surovine lokalno pomembni industriji za predelavo rib.

[12] COGEA in drugi: „Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth“ (Uresničitev potenciala najbolj oddaljenih regij za trajnostno modro rast), Urad za publikacije Evropske unije, 2017.

[13] V skladu s členom 5(3) Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (UL L 354, 28.12.2013, str. 22).

[14] Ob upoštevanju med drugim ugotovitev iz poročila družbe COGEA in drugih iz leta 2017, glej opombo 12.

[15] Za vsako državo EU je določena zgornja meja zmogljivosti ribiške flote. V primeru najbolj oddaljenih regij je v Uredbi (EU) št. 1380/2013 določen poseben podroben sistem za zmogljivost flot. Nova ribiška plovila se lahko vključijo v floto šele, ko se iz nje umakne enaka zmogljivost.

Kmetijstvo in razvoj podeželja

Kmetijstvo in razvoj podeželja sta pomemben del gospodarstva najbolj oddaljenih regij. Kmetijski program EU za najbolj oddaljene regije (POSEI) in programi za razvoj podeželja, ki skupaj predstavljajo polovico vseh sredstev, dodeljenih najbolj oddaljenim regijam iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov[16], prispevajo k trajnostni **posodobitvi kmetijske proizvodnje** in povečevanju konkurenčnosti agroživilskega sektorja.

Poleg tega programi za razvoj podeželja podpirajo ukrepe za ohranjanje, obnovo in povečanje biotske raznovrstnosti v kmetijstvu in gozdarstvu ter spodbujajo gospodarski razvoj na podeželju. Skupaj z evropskimi partnerstvi za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti **podpirajo raziskave in inovacije**. Prav tako bodo revidirana pravila EU o državni pomoči, tj. uredba o splošnih skupinskih izjemah[17], ki zdaj zajema tudi kmetijstvo, olajšala dodeljevanje državne pomoči v tem sektorju in s tem omogočala nove naložbe.

Najbolj oddaljene regije bi morale **spodbujati naložbe v nove tehnologije za kmetijstvo** in razvoj podeželja ter uporabljati in razvijati orodja za obvladovanje tveganj (zavarovanje pred ekonomskimi izgubami, vzajemni skladi, stabilizacija dohodkov), ki jih zagotavlja uredba o Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja (EKSRP)[18]. Poleg tega bi morale povečati število priznanih skupnostnih ali nacionalnih shem kakovosti za kmetijske proizvode in živila, spodbujati udeležbo kmetov v teh shemah ter podpirati promocijo teh proizvodov na trgu EU in mednarodnih trgih, med drugim tudi z logotipom najbolj oddaljenih regij[19].

Komisija si bo:

- prizadevala za **nadaljevanje uredbe POSEI**[20] brez poseganja v pogajanja, predvidena za prihodnji večletni finančni okvir;
- prizadevala za ohranitev **posebnih določb Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja** za najbolj oddaljene regije.

Biotska raznovrstnost

Biotska raznovrstnost v najbolj oddaljenih regijah je **edinstvena dediščina za Evropo in svet**. Od nje je neposredno odvisnih več gospodarskih sektorjev v najbolj oddaljenih regijah, vključno s turizmom, ribištvom, gozdarstvom in kmetijstvom. Poleg tega zdravi ekosistemi zagotavljajo ključne dobrine za družbo, na primer čist zrak in vodo, ter prispevajo k prilagajanju podnebnim spremembam in blažitvi njihovih posledic.

---

16 V okviru skupne kmetijske politike je bilo najbolj oddaljenim regijam v obdobju 2014–2020 dodeljene 6,1 milijarde EUR.

17 Uredba Komisije (EU) 2017/1084 z dne 14. junija 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014, kar zadeva pomoč za pristaniško in letališko infrastrukturo, pragove za priglasitev za pomoč za kulturo in ohranjanje kulturne dediščine in pomoč za športno in večnamensko rekreacijsko infrastrukturo ter sheme regionalne pomoči za tekoče poslovanje za najbolj oddaljene regije, in o spremembi Uredbe (EU) št. 702/2014, kar zadeva izračun upravičenih stroškov (UL L 156, 20.6.2017, str. 1).

18 Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487).

19 Uredba (EU) št. 1144/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o ukrepih za informiranje o kmetijskih proizvodih in njihovo promocijo, ki se izvajajo na notranjem trgu in v tretjih državah, ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 3/2008 (UL L 317, 4.11.2014, str. 56).

20 Glej opombo 2.

Skupna kmetijska politika EU to podpira z različnimi instrumenti, kot so kmetijsko-okoljsko-podnebni ukrepi ali podpora za trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ki jih sofinancira EKSRP. Poleg tega pobuda **BEST**[21] od leta 2010 spodbuja ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostno uporabo ekosistemskih storitev v najbolj oddaljenih regijah ter čezmorskih državah in ozemljih z majhnimi projekti za izkoriščanje lokalnega potenciala. Od leta 2012 je bilo v okviru finančnega instrumenta za okolje (LIFE) financiranih tudi več projektov za biotsko raznovrstnost v najbolj oddaljenih regijah.

Poleg tega bi morale najbolj oddaljene regije in zadevne države članice sodelovati s partnerji iz čezmorskih držav in ozemelj ter afriških, karibskih in pacifiških držav pri **spodbujanju skupnih ciljev** biotske raznovrstnosti v mednarodnih sporazumih.

Komisija bo:

- **na podlagi izkušenj s pobudo BEST proučila možnosti zagotovitve posebne podpore za ohranjanje biotske raznovrstnosti**, trajnostno uporabo ekosistemskih storitev[22] in prilagajanje podnebnim spremembam v najbolj oddaljenih regijah ter čezmorskih državah in ozemljih v okviru novih programov EU.

Krožno gospodarstvo

Krožno gospodarstvo je obetavno področje rasti, saj **podpira notranji razvoj** v najbolj oddaljenih regijah. Pospešitev prehoda na krožno gospodarstvo je na teh majhnih in oddaljenih ozemljih, odvisnih od uvoženih virov, še posebno pomembna. Ravnanje z odpadki lahko zaradi omejene namenske infrastrukture ter pomanjkanja ekonomije obsega na področju zbiranja, obdelave in recikliranja odpadkov predstavlja posebno velik izziv. Te razmere v nekaterih primerih poslabšujejo naraščanje prebivalstva in vrhunci sezonskega turizma, kar ustvarja velike količine odpadkov, zato več najbolj oddaljenih regij odpadke pošilja na celino.

Uresničevanje krožnega gospodarstva zagotavlja tudi **poslovne priložnosti** ter spodbuja inovacije in ustvarjanje delovnih mest. Rešitve, ki jih razvijajo najbolj oddaljene regije, bi se lahko uporabile tudi na drugih ozemljih, ki si prizadevajo za učinkovito rabo virov, vključno z otoki. Nekatere najbolj oddaljene regije so razvile dobre prakse in metode, kot so uporaba bioloških odpadkov kot komposta v javnih parkih na Kanarskih otokih, uporaba molekule iz banane v bioloških kozmetičnih izdelkih na Martiniku in razvoj povratnega sistema za proizvodnjo hidroenergije s pomočjo obnovljivih virov na Madeiri.

Države članice in najbolj oddaljene regije bi morale analizirati potencial krožnega gospodarstva za ustvarjanje rasti in delovnih mest v teh regijah ter opredeliti prednostne projekte, vključno s trajnostnim turizmom. Okrepiti bi morale primerno **ravnanje z odpadki** za razširitev ločenega zbiranja odpadkov, razviti lokalno kompostiranje organskih odpadkov, ponovno uporabo proizvodov, popravila in recikliranje ter spodbujati preprečevanje nastajanja odpadkov. Nadalje bi morale izboljšati spodbujanje okolju prijaznih praks, vključno z ekološkim kmetovanjem, ter metod trajnostnega upravljanja naravnih virov v kmetijstvu in gozdarstvu z instrumenti skupne kmetijske politike.

---

[21] Prostovoljna shema za biotsko raznovrstnost in ekosistemske storitve na evropskih čezmorskih ozemljih: http://ec.europa.eu/best.

[22] Navedeno se zdaj financira v okviru pobude BEST.

Komisija bo:

- predlagala temo projekta v zvezi z odpadki v okviru delovnega programa **LIFE za obdobje 2018–2020**, da bi se obravnavale težave, povezane z ravnanjem z odpadki, s katerimi se srečujejo najbolj oddaljene regije; podpirala te regije, da postanejo **preskusne lokacije za pilotne projekte na področju krožnega gospodarstva** v okviru programa LIFE;
- v okviru pregleda **uredbe o pošiljkah odpadkov**, ki naj bi se izvedel do 31. decembra 2020, proučila možnosti uvedbe določb, ki bi olajšale pošiljanje odpadkov iz najbolj oddaljenih regij v sosednje države za obdelavo.

Podnebne spremembe

Najbolj oddaljene regije so še **posebno občutljive** na najrazličnejše posebne vplive podnebnih sprememb, zlasti na dvig morske gladine in skrajne vremenske pojave, kot je bil orkan Irma, ki je prizadel Saint-Martin[23]. V takih primerih lahko Center Evropske komisije za usklajevanje nujnega odziva zagotovi pomoč, med drugim tudi prek mehanizma EU na področju civilne zaščite.

Solidarnostni sklad EU[24], ki zagotavlja podporo za obnovo regij, ki so jih prizadele nesreče, vsebuje posebne določbe za najbolj oddaljene regije, ki omogočajo izplačilo sredstev na podlagi nižjega praga škode. Komisija bo ocenila izvajanje Solidarnostnega sklada EU v najbolj oddaljenih regijah v okviru obsežnejšega vrednotenja sklada, ki bo zaključeno leta 2018.

Države članice in najbolj oddaljene regije bi morale redno posodabljati posebne potrebe, tveganja in ranljivosti najbolj oddaljenih regij, vključno z možnimi prilagoditvenimi ukrepi, ki jih je treba obravnavati pri regionalnih ali nacionalnih pristopih k **prilagajanju podnebnim spremembam in obvladovanju tveganj nesreč**. Podpirati bi morale vaje, usposabljanja in izmenjave dobrih praks v okviru mehanizma EU na področju civilne zaščite, med drugim tudi na področjih, ki so pomembna za **preprečevanje in pripravljenost**, ter po potrebi vključiti sosednje države najbolj oddaljenih regij.

Komisija bo:

- okrepila razsežnost najbolj oddaljenih regij v instrumentu EU za okoljske in podnebne ukrepe (LIFE) z vključitvijo **pripravljenosti najbolj oddaljenih regij na skrajne podnebne pojave** kot novega področja politike za prilagajanje podnebnim spremembam v okviru delovnega programa za obdobje 2018–2020;
- leta 2019 začela izvajati **pripravljalni projekt za prilagajanje podnebnim spremembam** v najbolj oddaljenih regijah v posvetovanju z državami članicami in najbolj oddaljenimi regijami;
- vključila **posebne izzive najbolj oddaljenih regij pri prilagajanju** v pregled strategije Evropske unije za prilagajanje iz leta 2013[25].

---

[23] Evropska agencija za okolje: „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016“ (Podnebne spremembe, vplivi in ranljivost v Evropi leta 2016“): https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-and-vulnerability-2016.

[24] Uredba Sveta (ES) št. 2012/2002 z dne 11. novembra 2002 o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije (UL L 311, 14.11.2002, str. 3).

[25] Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0216:FIN:SL:PDF.

Energija

Večina najbolj oddaljenih regij ima boljše vire **obnovljive energije** kot celinska Evropa, vendar jih zaradi tehničnih, gospodarskih in zakonodajnih ovir ne izkoriščajo v celoti[26]. Ker te regije niso priključene na celinska energetska omrežja, jih je večina še vedno odvisnih od drage uvožene nafte za proizvodnjo električne energije, kar zahteva tudi subvencijo za nakup nafte, sicer bi bile cene električne energije previsoke. Glede na to, da so energetski sistemi najbolj oddaljenih regij pogosto omejeni, bi te regije lahko uveljavile vodilno vlogo v prehodu na čisto energijo z uvedbo trajnostnih energetskih rešitev. Povečanje energetske neodvisnosti najbolj oddaljenih regij bo prineslo znatne gospodarske koristi v smislu rasti, konkurenčnosti in ustvarjanja lokalnih delovnih mest, obenem pa prispevalo k izvajanju ciljev energetske in podnebne politike EU.

Najbolj oddaljene regije so leta 2014 vzpostavile „energetsko mrežo“ za sodelovanje na področju trajnostnih energetskih rešitev, večina od njih pa preskuša in razvija rešitve na področju energije iz obnovljivih virov. Vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja in naložbe, zlasti v zvezi z energijo iz obnovljivih morskih virov (oceanska termalna energija, energija valov, vetrna energija na morju) skupaj z inovativnimi tehnologijami za shranjevanje energije, pa tudi tehnologijami za večjo energetsko učinkovitost in rešitvami čistega prometa, ki imajo vse velik potencial v najbolj oddaljenih regijah.

Najbolj oddaljene regije so odlična možnost za **preskušanje trajnostnih energetskih sistemov** in spodbujanje lokalnih energetskih skupnosti in skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov. Vendar lahko te priložnosti v celoti izkoristijo le, če zadevne države članice prilagodijo svojo zakonodajo njihovim potrebam. Zlasti pravila o državni pomoči državam članicam omogočajo, da zagotovijo programe podpore za razvoj energije iz obnovljivih virov v najbolj oddaljenih regijah, ki upoštevajo dejanske stroške proizvodnje električne energije namesto nacionalnih referenčnih cen električne energije.

Države članice bi morale zagotoviti, da njihova zakonodaja in programi podpirajo razvoj obnovljivih virov energije in energetsko učinkovitost v teh regijah (npr. organizacija dražb, posebej namenjenih najbolj oddaljenim regijam, lokalni sistem obdavčenja, razvoj omrežij električne energije in zmogljivosti shranjevanja). Nacionalne določbe o energetski učinkovitosti v gradbeništvu, ki prenašajo direktivo o energetski učinkovitosti stavb[27], je mogoče prilagoditi, da se upoštevajo lokalne razmere[28].

Poleg tega bi morale najbolj oddaljene regije prevzeti vodilno vlogo pri **prehodu na čisto energijo** v skladu s pobudo za čisto energijo za otoke EU[29], ki je bila uvedena skupaj s svežnjem Čista energija za vse Evropejce.

Najbolj oddaljene regije s podporo EU vlagajo tudi v izboljšave svoje **energetske učinkovitosti**. Ker promet v najbolj oddaljenih regijah predstavlja več kot polovico porabe primarne energije, so te začele spodbujati električno mobilnost. Energetska zakonodaja EU, vključno z nekaterimi najnovejšimi predlogi[30], ponuja priložnosti in spodbude zanje, da postanejo energetsko

---

[26] Glej poročilo strokovnjakov o energiji za najbolj oddaljene regije iz leta 2017: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/information/publications/reports/2017/expert-group-report-on-energy-for-the-eu-outermost-regions.

[27] Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

[28] V skladu s členom 1 Direktive.

[29] Politična izjava z dne 18. maja 2017, ki so jo podpisale Komisija in 14 držav članic EU (Hrvaška, Ciper, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Irska, Italija, Malta, Portugalska, Španija in Švedska).

[30] https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition.

samozadostne. Najbolj oddaljene regije bi morale organizirati kampanje za obveščanje prebivalstva in lokalnih skupnosti o vračilni dobi naložb v energijo iz obnovljivih virov in energetsko učinkovitost.

Komisija bo:

– v politike na ravni EU in mednarodni ravni vključila dobre prakse, ki so jih razvile najbolj oddaljene regije, prek pobude za **čisto energijo za otoke EU**.

3. OMOGOČANJE RASTI IN USTVARJANJA NOVIH DELOVNIH MEST

Najbolj oddaljene regije so sprejele **strategije pametne specializacije**[31] za podpiranje naložb v raziskave in inovacije v okviru programov Evropskega sklada za regionalni razvoj za obdobje 2014–2020. V teh strategijah so opredeljeni potenciali in obetavni sektorji, ki bi jih bilo treba proučiti, ob upoštevanju prednosti in omejitev vsake regije, zlasti majhnosti podjetij, majhnega števila raziskovalcev in omejene ponudbe podpornih storitev.

Te strategije najbolj oddaljenim regijam omogočajo, da svoje naložbe usmerjajo v ključne regionalne prednostne naloge in sektorje z velikim potencialom ter krepijo sodelovanje med univerzami in raziskovalnimi središči, podjetji in regionalnimi vladami. Strategije bi bilo treba **redno ocenjevati** z vključevanjem ustreznih zainteresiranih strani, da bi se prednostne naloge preusmerjale v skladu s tehnološkim napredkom in pojavom novih trgov.

Raziskave in inovacije

Raziskave in inovacije ter prenosi tehnologije so ključnega pomena za to, da bi najbolj oddaljene regije lahko postale vodilne v številnih obetavnih sektorjih. Najbolj oddaljene regije imajo vrhunska raziskovalna in operativna središča, kot sta inštitut za astrofiziko na Kanarskih otokih in vesoljski center v Gvajani, ali pa gostijo mednarodne dogodke na visoki ravni o temah, kot je biotska raznovrstnost[32]. Preskušajo tudi nove dejavnosti, povezane z življenjem v oceanih, vulkanologijo, energetiko in telemedicino.

Najbolj oddaljene regije so v dobrem položaju, da izkoristijo nove priložnosti na komercialnih trgih za vesoljske dejavnosti, kar bi tudi morale storiti. To vključuje rastoči trg mikrosatelitov, ki si prizadeva zadovoljiti naraščajoče potrebe, zlasti na področju videoposnetkov bližnjega vesolja, nizke orbite ali telekomunikacij.

Komisija bo v skladu z vesoljsko strategijo za Evropo, sprejeto leta 2016, podpirala tržno uveljavljanje, ki vključuje spremljajoče dejavnosti, kot je dostop do naložb in financiranja tveganja. Podpirala bo tudi združevanje povpraševanja po evropskih nosilnih raketah za programa Galileo in Copernicus.

Vendar je sodelovanje večine najbolj oddaljenih regij v raziskovalnih programih EU še vedno nezadostno in bi ga bilo mogoče znatno povečati. V ta namen je treba sprejeti ukrepe na več ravneh, vključno prek udeležbe pri mednarodnem sodelovanju v okviru teh programov. Kot prvi korak bodo v delovnem programu Obzorje 2020 za obdobje 2018–2020 vzpostavljeni **namenski usklajevalni in podporni ukrepi** s proračunom v višini 4 milijonov EUR, da bi se povečala udeležba najbolj

[31] Glej sporočilo „Krepitev inovacij v evropskih regijah: strategije za odporno, vključujočo in trajnostno rast“ (COM(2017) 376 final z dne 18. julija 2017).

[32] Mednarodni konferenci o biotski raznovrstnosti, Reunion (2008), Guadeloupe (2014): http://www.guadeloupe.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/communique_conference_bio.pdf.

oddaljenih regij v raziskovalnem programu EU ter prepoznavnost njihovih zmogljivosti na področju raziskav in inovacij ter prednostnih nalog v zvezi s pametno specializacijo, in sicer z ovrednotenjem njihovih prednosti. To bi moralo pomagati tudi pri proučitvi njihovih posebnih izzivov, ki bi se lahko rešili z raziskavami in inovacijami.

Ti ukrepi bodo omogočili **opredelitev zmogljivosti najbolj oddaljenih regij** na njihovih strokovnih področjih raziskav ter na podlagi tega tudi povezovanje z morebitnimi evropskimi in mednarodnimi partnerji, ki bi lahko dodatno okrepili njihove zmogljivosti. Podpirali jih bodo tudi pri ustanavljanju konzorcijev za pripravo predlogov za projekte. Ukrepi bi se morali upoštevati pri oblikovanju prihodnjega okvirnega programa EU za raziskave, da bi se dodatno povečala dejanska udeležba najbolj oddaljenih regij.

Poleg tega bi morale zadevne države članice s svojimi najbolj oddaljenimi regijami za pospešitev raziskav in inovacij oceniti **potrebe** teh regij **po dolgoročnih naložbah**. Prav tako bi morale vzpostaviti kontaktne točke v vsaki najbolj oddaljeni regiji, povezane z nacionalnimi kontaktnimi točkami, za razširjanje informacij o možnostih za raziskave in organizacijo kampanj ozaveščanja.

Komisija bo:

- uvedla namenske **usklajevalne in podporne ukrepe** (v vrednosti 4 milijonov EUR) v okviru delovnega programa Obzorje 2020 za obdobje 2018–2020, da bi se povečale zmogljivosti najbolj oddaljenih regij za sodelovanje v okvirnem programu EU za raziskave;
- pri pripravi **prihodnjih okvirnih programov EU za raziskave** posebno pozornost namenjala prednostim in posebnim potrebam najbolj oddaljenih regij.

Zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje

Najbolj oddaljene regije spadajo med regije EU z **najvišjo stopnjo brezposelnosti**, zlasti med mladimi[33]. Komisija v tesnem sodelovanju z državami članicami podpira ljudi iz najbolj oddaljenih regij pri **prilagajanju znanj in spretnosti** novim proizvodnim sistemom in tehnologijam, zlasti digitalizaciji gospodarstva, prek Evropskega socialnega sklada, Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja ter pobude za zaposlovanje mladih.

Na Reunionu na primer program E2C („Ecole de la 2ème chance“ – šola druge priložnosti) razvija osebne kompetence, samostojnost in samozavest prikrajšanih oseb na podlagi partnerstva s podjetji. Program v Francoski Gvajani z enakimi cilji je mlade na lokalni ravni eno leto vključeval v gradbena dela za projekt Ariane v evropskem vesoljskem centru.

Vendar bi bilo nedvomno treba okrepiti prizadevanja za zagotovitev ustreznih kvalifikacij študentom in zaposlenim v pomembnih sektorjih, kot so modro, zeleno ali digitalno gospodarstvo, da bi lahko našli zaposlitev v svoji regiji ali zunaj nje. Večja mobilnost udeležencev izobraževanj in usposabljanj ter osebja, zlasti v okviru programa Erasmus+, bi najbolj oddaljenim regijam zelo koristila. Evropska solidarnostna enota nudi nadaljnje priložnosti za mlade, da se angažirajo in podprejo skupnosti ter hkrati razvijajo znanja in spretnosti ter pridobivajo dragocene medosebne in poklicne izkušnje.

Komisija bo na področju visokošolskega izobraževanja še naprej spodbujala obstoječe priložnosti za mobilnost in gradnjo zmogljivosti s ciljno usmerjenimi kampanjami ozaveščanja, ki jih bo pripravila

[33] Med 17 % in 27 % na Martiniku, v Francoski Gvajani, na Guadeloupu, Reunionu, Kanarskih otokih in Mayottu. Več kot 40-odstotna brezposelnost mladih v vseh najbolj oddaljenih regijah ter več kot 50-odstotna na Kanarskih otokih in Mayottu (Eurostat 2016) ter na Madeiri (Eurostat 2014).

v tesnem sodelovanju z nacionalnimi organi. Od uvedbe programa Erasmus+ je že znatno povečala finančno podporo za udeležence, ki prihajajo iz najbolj oddaljenih regij ali so tja namenjeni, to podporo pa bo še prilagodila v razpisih za leto 2018. Poleg tega se bodo za evropsko solidarnostno enoto v okviru programa Erasmus+ uporabljala posebna pravila financiranja za najbolj oddaljene regije. To bo zagotovilo večjo podporo za potne stroške za udeležence, ki prihajajo iz najbolj oddaljenih regij ali so tja namenjeni. Komisija bo prav tako proučila možnosti, da bi razširila regionalno sodelovanje v okviru programa Erasmus+ na ustreznih območjih in s tem nadalje spodbudila mobilnost med najbolj oddaljenimi regijami in sosednjimi tretjimi državami.

Države članice in najbolj oddaljene regije bi morale razmisliti o okrepitvi ali vzpostavitvi programov, po možnosti podobnih francoskemu programu mednarodnih pripravništev, ki bi podjetjem omogočali, da mlade kandidate začasno napotijo v tujino.

Komisija bo:

- okrepila prizadevanja za spodbujanje programa **Erasmus+, vključno s programom Erasmus Pro** za spodbujanje mobilnosti vajencev, v najbolj oddaljenih regijah; povečala uporabo obstoječih možnosti in najbolj oddaljene regije spodbujala, naj bolje izkoriščajo navedene programe mobilnosti, da bi se okrepile učne izmenjave med temi regijami in tretjimi državami na področju visokošolskega izobraževanja in poklicnega usposabljanja;
- spodbujala **evropsko solidarnostno enoto** za mlade v najbolj oddaljenih regijah ter olajšala njihovo mobilnost, da bi se jim zagotovile priložnosti za pomoč osebam v stiski in olajšal dostop do lokalnega trga dela;
- okrepila sodelovanje z najbolj oddaljenimi regijami za izboljšanje uporabe razpoložljivih sredstev iz Evropskega socialnega sklada in pobude za zaposlovanje mladih za **spodbujanje zaposljivosti ter razvoja znanj in spretnosti, zlasti pri mladih**, vključno z okrepitvijo podpore za uspešne ukrepe, kot je „Service Militaire Adapté“ v francoskih najbolj oddaljenih regijah.

Konkurenčnost, podjetništvo in enotni trg

Najbolj oddaljene regije imajo majhne trge, zato so močno odvisne od izmenjav z Evropo in se srečujejo s **hudo konkurenco svojih sosednjih držav**. Vendar bi jim morali njihovo strokovno znanje in zmogljivosti v številnih sektorjih, kot so energetika, biotehnologija, informacijska tehnologija in storitve, omogočati, da konkurirajo na svojih regionalnih trgih.

Najbolj oddaljene regije morajo dodatno povečati zmogljivost svojih podjetij za **delovanje na enotnem trgu** in na mednarodni ravni, da bi lahko izkoristile prednosti globalizacije in trgovinske priložnosti na njihovih geografskih območjih.

Komisija bo:

- upoštevala posebne potrebe podjetij v najbolj oddaljenih regijah pri novih **programih za podporo MSP** (sedanji program COSME), da bi se povečala njihova konkurenčnost na mednarodnih trgih;
- spodbujala udeležbo podjetnikov iz najbolj oddaljenih regij in ocenila učinek morebitne razširitve programa **Erasmus za mlade podjetnike** na sosednje države na podlagi pilotnega

projekta, ki bi omogočal izmenjave med podjetniki iz EU in tretjih držav.

Digitalna dostopnost

Povezovanje najbolj oddaljenih regij s celinsko Evropo, njihovimi sosednjimi državami in preostalim svetom z ustreznimi in zanesljivimi elektronskimi komunikacijskimi omrežji ter zagotavljanje, da lahko njihovi **državljani in podjetja uporabljajo digitalne storitve**, sta ključnega pomena za njihov nadaljnji razvoj.

V zadnjih letih so te regije znatno zmanjšale digitalno vrzel, in sicer vse od povezljivosti in uporabe internetnih storitev do digitalizacije podjetij in javnih služb, vendar je vrzel še vedno precejšnja na podeželju. Vzpostavljeni so bili ambiciozni nacionalni in regionalni programi za podporo razvoju infrastrukture in digitalnih storitev. Prebivalstvo je odprto sprejelo nove digitalne storitve, kot je mobilna telefonija.

Vendar še vedno obstajajo **ovire**, kot so odvisnost od podvodnih kablov, dodatni stroški vzpostavitve digitalne infrastrukture, omejena velikost lokalnih trgov in projektov, ki lahko oteži zasebne naložbe in dostop do financiranja, majhnost podjetij, ki ovira njihovo digitalno posodobitev, ali težave pri ohranjanju ter privabljanju digitalnih znanj in spretnosti.

Sedanje pobude Komisije na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij naj bi najbolj oddaljenim regijam pomagale pri odpravljanju teh ovir. Z novimi ukrepi, predlaganimi v Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah[34], bo podprta **izgradnja širokopasovnih omrežij** za spodbujanje konkurenčnih naložb v visokozmogljivostna omrežja. Komisija bo še naprej na zahtevo zadevnih držav članic ocenjevala oblikovanje lokalnih ali nacionalnih ukrepov državne pomoči za izgradnjo širokopasovnih omrežij za priključitev območij, na katerih trg ne deluje, z uporabo smernic o državni pomoči za širokopasovne povezave. Tudi **sklad za širokopasovno povezovanje Evrope** lahko s podporo Instrumenta za povezovanje Evrope in Evropskega sklada za strateške naložbe pomaga financirati manjše in bolj tvegane projekte, da bi pritegnili naložbe na trgu.

Poleg tega bi morala **evropska mreža kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave**, ki jo je Komisija vzpostavila v začetku leta 2017, povečati izmenjavo izkušenj med nacionalnimi in regionalnimi organi, med drugim tudi o virih financiranja. Države članice bi morale zagotoviti, da so vzpostavljeni taki uradi, ki najbolj oddaljenim regijam zagotavljajo pomoč pri izgradnji širokopasovnih omrežij. Ustrezni **nacionalni regulativni organi** bi morali razmere v najbolj oddaljenih regijah še naprej spremljati v svojih tržnih analizah, da bi odkrili konkurenčne omejitve, ki upravičujejo posebne regulativne ukrepe.

Ker 90 % delovnih mest trenutno zahteva vsaj osnovno raven **digitalnih znanj in spretnosti**, je usposabljanje in preusposabljanje delovne sile, zlasti mladih, ključnega pomena za izkoriščanje digitalne preobrazbe gospodarstva in družbe. Najbolj oddaljene regije bi morale nadgrajevati dobre prakse, ki jih je opredelila koalicija za digitalno pismenost in delovna mesta[35], in se pridružiti „nacionalni koaliciji“.

Komisija bo:

– spodbujala izmenjavo dobrih praks in informacij o **izgradnji širokopasovnih omrežij** prek evropske mreže kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave.

[34] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=comnat:COM_2016_0590_FIN.
[35] https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-skills-jobs-coalition.

Promet

Večja **prometna mobilnost** je ključnega pomena za zmanjšanje „vrzeli v dostopnosti“ najbolj oddaljenih regij, ki je posledica njihove odročnosti od celinske Evrope, otoške lege (v večini primerov) in težavnih geografskih značilnosti. Redne in zanesljive povezave z Evropo in znotraj regije lahko spodbudijo rast in ustvarjanje delovnih mest s privabljanjem podjetij, turistov in izvajalcev storitev ter olajšajo izmenjave. Izboljšujejo tudi kakovost življenja in ekonomske možnosti prebivalcev z zagotavljanjem dostopa do visokošolskega izobraževanja in poklicnega usposabljanja, zdravstvenih storitev in širšega trga dela[36].

Politike EU, zlasti kohezijska politika, so že prispevale k **zmanjšanju te vrzeli v dostopnosti** ter stroškov, ki jih prinaša najbolj oddaljenim regijam in njihovim prebivalcem. Naložbe Evropskega sklada za regionalni razvoj in Kohezijskega sklada[37] so ključnega pomena za posodobitev prometne infrastrukture in objektov. Poleg tega Instrument za povezovanje Evrope podpira projekte, ki so med drugim povezani s programom za pomorske avtoceste in z okolju prijaznim ladijskim prevozom.

Pomembno vlogo ima tudi politika konkurence, vključno z določbami o državni pomoči in pravili o obveznostih javnih služb. Na podlagi revizije uredbe EU o splošnih skupinskih izjemah imajo najbolj oddaljene regije možnost, da neposredno **financirajo ter izvajajo projekte v zvezi s pristanišči in letališči**, ki izpolnjujejo določena merila (predhodna odobritev Komisije se še naprej zahteva samo za projekte, ki ne izpolnjujejo teh meril).

Povečevanje **letalskega in pomorskega prometa** ter prometa po drugih vodnih poteh, ki so za najbolj oddaljene regije glavna povezava z Evropo in sosednjimi državami v njihovi okolici, je ključnega pomena za te regije. Bližina pomembnih pomorskih linij, kot so Panamski prekop ali čezatlantske poti, najbolj oddaljenim regijam ponuja priložnosti za dejavnosti ladijskega prevoza in pretovarjanja. Te regije bi lahko postale pomorska vozlišča na svojih geografskih območjih in služile na primer kot postaje za oskrbo z energijo vzdolž pomorskih linij (vključno z utekočinjenim zemeljskim plinom).

Komisija bo proučila, kako bi lahko politika vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), vključno s **programom za pomorske avtoceste**, bolje izpolnjevala potrebe najbolj oddaljenih regij in upoštevala njihov geografski položaj. Najbolj oddaljene regije bi morale v razvoj projektov na področju povezljivosti vključiti vidik EU in regionalni vidik.

Kar zadeva **letalski promet**, so leti med Evropskim gospodarskim prostorom in najbolj oddaljenimi regijami trenutno izključeni iz sistema EU za trgovanje z emisijami (ETS) tako kot tudi vse letalske povezave s tretjimi državami. To odstopanje je prenehalo veljati 1. januarja 2017, vendar je Komisija predstavila zakonodajni predlog[38] za njegovo ohranitev do zaključka mednarodnih pogajanj[39] o izvedbenih pravilih za globalni tržni ukrep.

Kar zadeva **lokalni promet**, se najbolj oddaljene regije soočajo s prometnimi zastoji v mestih ali na obalnih pasovih ter oteženim dostopom do notranjih podeželskih območij. Pripravljajo se projekti za bolj trajnosten in čistejši promet, ki se lahko uporabijo kot dobra praksa v drugih regijah EU in

---

[36] Poročilo strokovne skupine o dostopnosti prevoza za najbolj oddaljene regije: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/transport_report_en.pdf.

[37] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=comnat:COM_2016_0590_FIN.

[38] Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi ohranitve obstoječih omejitev področja uporabe za letalske dejavnosti in priprave na izvajanje globalnega tržnega ukrepa po letu 2021 (COM(2017) 54 final z dne 3. februarja 2017).

[39] V Mednarodni organizaciji civilnega letalstva potekajo pogajanja o izvedbenih pravilih za globalni tržni ukrep in njegovo konkretno izvajanje.

njihovih sosednjih državah. Najbolj oddaljene regije bi morale na lokalni ravni še naprej preskušati in razvijati trajnostne rešitve za mobilnost.

Komisija bo:

- pripravila **študijo o potrebah najbolj oddaljenih regij na področju povezljivosti**, vključno s potrebami po finančni podpori EU (iz Instrumenta za povezovanje Evrope, Evropskega sklada za regionalni razvoj in drugih instrumentov), tehnični pomoči (pri pripravi projektov in finančnem strukturiranju) ter regulativnih izboljšavah in reformah;
- **bolje izpolnjevala potrebe najbolj oddaljenih regij** ter spodbujala njihovo sodelovanje v programu vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), Instrumentu za povezovanje Evrope in prihodnjih programih za promet; v ustrezno utemeljenih primerih **omogočala naložbe EU v pristanišča in letališča** v najbolj oddaljenih regijah.

4. KREPITEV SODELOVANJA NAJBOLJ ODDALJENIH REGIJ Z NJIHOVIM SOSEDSTVOM IN DRŽAVAMI ZUNAJ NJEGA

Spodbujanje regionalnega sodelovanja in poglabljanje povezav najbolj oddaljenih regij s sosednjimi državami in regionalnimi organizacijami je od leta 2004 **ključni steber strategije EU za najbolj oddaljene regije**. Komisija to sodelovanje spodbuja s političnim dialogom, programi teritorialnega sodelovanja in sporazumi o gospodarskem partnerstvu.

Uredbi o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR) in Evropskem razvojnem skladu (ERS), Sporazum iz Cotonouja, ki ureja odnose med EU ter afriškimi, karibskimi in pacifiškimi (AKP) državami, ter Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj o odnosih EU s čezmorskimi državami in ozemlji že olajšujejo tako sodelovanje. Vendar bi bilo treba sodelovanje na področjih, ki koristijo vsem stranem, še razširiti. Prizadevati bi si bilo treba za **skupno načrtovanje programov in projektov** z uporabo vseh ustreznih instrumentov sodelovanja.

V skladu z obstoječimi predpisi se v zadnjih letih na Karibih, v Indijskem oceanu in Zahodni Afriki izvajajo projekti sodelovanja, ki vključujejo najbolj oddaljene regije in druge regionalne partnerje. Zlasti pilotni projekt, ki se izvaja na Karibih s sredstvi ERS in ESRR[40], je pozitiven korak k **večji sinergiji pri uporabi obeh instrumentov**.

Poleg tega nedavna katastrofa, ki jo je povzročil orkan Irma na Saint-Martinu (Sint Marteen), od EU zahteva, da združi prizadevanja za obnovo z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi in usklajuje svojo podporo, da bi olajšala sodelovanje in skupne projekte v korist vseh prebivalcev otoka.

Komisija bo s pomočjo pridobljenih spoznanj razmislila o novih načinih spodbujanja in krepitve pobud sodelovanja na podlagi potreb in prednosti zadevnih regij. Poleg tega bo tesno sodelovala z ustreznimi delegacijami EU, da bi se olajšale izmenjave in skupni projekti med najbolj oddaljenimi regijami, njihovimi sosednjimi državami in ozemlji ter regionalnimi organizacijami.

Vse večji **globalni izzivi** in **večja medsebojna odvisnost** od najbolj oddaljenih regij zahtevajo, da okrepijo in razširijo sodelovanje tudi zunaj svojega sosedstva ter se povezujejo z drugimi tretjimi državami in mednarodnimi partnerji. Te regije imajo lahko glede na svoj geostrateški položaj pomembno vlogo v mednarodnih forumih o globalnih vprašanjih, kot je mednarodno **upravljanje**

[40] V programskem obdobju 2014–2020 bo regionalni svet Guadeloupa na podlagi sporazuma o prenosu pooblastila med regionalnim svetom Guadeloupa in delegacijo EU v Gvajani upravljal del sredstev ERS iz regionalnega programa AKP za karibske države, da bi opredelil in financiral skupne projekte ERS in ESRR.

oceanov. Komisija bo sodelovala z zadevnimi državami članicami, da bi proučila konkretne ukrepe za napredek pri s tem povezanih agendah na zadevnih geografskih območjih najbolj oddaljenih regij.

Sodelovanje z regionalnimi in mednarodnimi **organizacijami**, ki imajo tehnično strokovno znanje in izkušnje, bo spodbudilo tudi možnosti za razvoj v obetavnih sektorjih in olajšalo pripravo skupnih ukrepov na področjih skupnega interesa. Poleg tega bo sodelovanje pri pobudah, kot je **pobuda „Pametni otoki“**[41], najbolj oddaljenim regijam omogočilo, da predstavijo svoja ozemlja kot preskusno okolje za nove rešitve.

Komisija bo:

- proučila možnosti ciljne usmeritve novih naložb EU v prednostne in večje projekte v geografska območja najbolj oddaljenih regij;
- spodbujala sodelovanje med najbolj oddaljenimi regijami in njihovimi sosednjimi državami z **večjo uskladitvijo pravil** ustreznih instrumentov financiranja in morebitno vzpostavitvijo skupnih programov.

Migracije

Migracijski pritisk iz sosednjih držav, s katerim se srečujejo nekatere najbolj oddaljene regije, in hitra rast prebivalstva, zlasti v Francoski Gvajani in na Mayottu, predstavljata gospodarske in družbene težave, kot kažejo nedavne napetosti v Francoski Gvajani. Tem regijam bi bilo treba zagotoviti pomoč za trajnostno upravljanje migracij. V drugih najbolj oddaljenih regijah so razmere drugačne, saj bi bilo tam treba olajšati mobilnost ljudi, študentov in zaposlenih iz sosednjih držav, da bi se ustvarjala nova delovna mesta in priložnosti za rast ter spodbujalo regionalno vključevanje najbolj oddaljenih regij.

Komisija bo:

- upoštevala pomisleke najbolj oddaljenih regij pri pogajanjih o **mednarodnih sporazumih in partnerstvih za mobilnost** z njihovimi sosednjimi državami ali pri njihovem izvajanju.

5. SKLEPNA UGOTOVITEV

Za to, da se najbolj oddaljenim regijam omogoči, da postanejo odpornejše, uresničijo svoj razvojni potencial in v celoti izkoristijo članstvo v EU ter globalizacijo, so potrebni **politična volja in določitev prednostnih nalog** ter stalna prizadevanja za boljše izkoriščanje njihovih prednosti in iskanje novih virov rasti.

To sporočilo določa novo **trdnejše partnerstvo**, ki temelji na preventivnem pristopu. V skladu s tem pristopom bodo interesi in pomisleki najbolj oddaljenih regij predmet temeljite presoje, kar bo podpirala **platforma**, ki bo najbolj oddaljenim regijam in ustreznim zainteresiranim stranem omogočala izmenjavo mnenj v vseh fazah oblikovanja in izvajanja politik.

Komisija bo tesno sodelovala z najbolj oddaljenimi regijami in zadevnimi državami članicami, **da bi zagotovila, da bodo izvedeni konkretni ukrepi, ki jih je predlagala**. Tako bo proaktivno ukrepala, pri čemer bo predhodno zagotovila, da se pri njenih pobudah upoštevajo vplivi na najbolj oddaljene

[41] http://www.smartislandsinitiative.eu/en/index.php.

regije in priložnosti za te regije. Po potrebi bo predlagala tudi prilagojene ukrepe za upoštevanje njihovih posebnih značilnosti.

Spodbujanje razvoja najbolj oddaljenih regij zahteva tudi obsežne naložbe in **odgovornost zadevnih držav članic ter najbolj oddaljenih regij samih**. Komisija je zavezana krepitvi dolgoletnega partnerstva z najbolj oddaljenimi regijami in zadevnimi državami članicami, da bi omogočila razcvet ozemelj EU po svetu.